

cultural relations

PLATFORM

Культура та креативні індустрії в Україні:
стійкість, відновлення, інтеграція з ЄС

Підсумковий звіт
Червень 2024 року

Культура та креативні індустрії в Україні: стійкість, відновлення, інтеграція з ЄС

Звіт підготували:
Анна Карнаух
Катерина Кравчук

Зміст цього документа не відображає офіційну позицію
Європейського Союзу. Відповідальність за інформацію та
висловлені в ній позиції повністю покладається на авторів.

ЗМІСТ

1. РЕЗЮМЕ	4
2. АБРЕВІАТУРИ	6
3. ВСТУП	7
4. МЕТОДОЛОГІЯ	9
5. ЗАГАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ	11
6. КАРТУВАННЯ: ПОТЕНЦІАЛ КУЛЬТУРИ ТА КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ	13
7. КУЛЬТУРА ДЛЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНОСТІ	23
8. КУЛЬТУРА ДЛЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	25
9. КУЛЬТУРА ДЛЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ	28
10. НАВИЧКИ СТІЙКОСТІ І ВІДНОВЛЕННЯ	30
11. ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ ТА ЄС У СФЕРІ КУЛЬТУРИ	32
12. УРОКИ, ЗАСВОЄНІ НА ОСНОВІ НАЯВНИХ МЕХАНІЗМІВ ПІДТРИМКИ	34
ЗАКЛЮЧНІ КОМЕНТАРІ	39
КОРИСНІ РЕСУРСИ	40
ПОДЯКА	41
ДОДАТОК: УЧАСНИКИ ТА УЧАСНИЦІ ЗУСТРІЧЕЙ	42

1. РЕЗЮМЕ

Звіт «**Культура та креативні індустрії в Україні: стійкість, відновлення, інтеграція з ЄС**» пропонує підсумки проєкту, який організувала Cultural Relations Platform у січні-квітні 2024 року за дорученням Генерального директорату з питань освіти, молоді, спорту та культури Європейської Комісії.

У звіті представлені дані, зібрані під час активностей проєкту, та ключові тези, які обговорювали представники та представниці провідних інституцій культури і мереж України та Європейського Союзу, а також стейкхолдери з інших суміжних секторів у сфері співробітництва між Україною та ЄС.

Заходи в рамках проєкту включали: онлайн-опитування, в якому взяли участь 498 респондентів з України, дві онлайн-зустрічі з представниками та представницями сектору культури та креативних індустрій в Україні, а також підсумковий воркшоп у Брюсселі, в якому взяли участь 65 учасників та учасниць, що представляли ключові інституції та мережі сектору культури та креативних індустрій в Україні та ЄС, а також департаменти Європейської Комісії. У цьому звіті містяться ключові висновки з кожного етапу проєкту, структуровані за темами підсумкового воркшопу. Нотатки з онлайн-зустрічей слугували інструментом підготовки до заходу в Брюсселі і наведені у звіті там, де це доречно. Анонімні цитати, використані в цьому документі, є цитатами українських дієвців культури з онлайн-опитування.

Мета цього звіту — доповнити та оновити рекомендації щодо співробітництва між Україною та ЄС у сфері культури, розроблені у 2022 році, та запропонувати спільні ідеї щодо реалізації Робочого плану ЄС у сфері культури на 2023-2026 роки (заходи,

пов'язані з підтримкою культури та креативних індустрій в Україні) й інших стратегічних документів, що стосуються України.

Соціальна згуртованість. Під час повномасштабного вторгнення Росії в Україну з'явилася низка добрих практик, які практично демонструють інноваційні рішення у сфері культури. Досвід, набутий місцевими інституціями культури, креативними хабами та громадськими центрами, необхідно осмислювати та поширювати. Переосмислення місцевої культурної інфраструктури необхідне для того, щоб ці соціальні інновації почали успішно розвиватися.

Регіональний розвиток. Культурно-чутливий підхід до місцевого розвитку має потенціал для формування нового майбутнього громад, які постраждали від війни або втратили свою ідентичність у процесі деколонізації. Культурно-інформовані стратегії інтегрованого розвитку можуть створити новий простір турботи про людей і покращити якість життя, використовуючи можливості децентралізації як рушійну силу змін.

Економічне зростання. Психічне здоров'я має надзвичайно важливе значення для бізнесу, адже важливо подолати масове вигорання і продовжувати створювати додану вартість для економіки та суспільства. Інвестиції в культуру як інструмент роботи зі здоров'ям громадян можуть полегшити тягар війни для українського бізнесу. З іншого боку, для розвитку сектору креативних індустрій необхідне структурне фінансування, спрямоване на відповідні сектори, а також механізми підтримки експорту.

Навички стійкості і відновлення. Ефективне врядування, стратегічне мислення, комплексний менеджмент, налагодження партнерств, маркетинг та продажі, цифрові навички та англійська мова — це ті компетенції, яких найбільше потребують дієвці культури різних рівнів в Україні. Потенціал креативної економіки для підвищення стійкості та відновлення України може бути розкритий лише завдяки міждисциплінарному та комплексному підходу до розвитку. Взаємодія між зацікавленими сторонами зі сфери культури, регіонального розвитку, економіки, освіти та соціальної політики, а також об'єднані команди, що працюють над конкретними проблемами, значно підсилять внесок креативних індустрій у добробут України.

Інтеграція України з ЄС. Вже є низка проєктів, які демонструють взаємну користь горизонтальної співпраці між Україною та ЄС протягом останніх двох років. Доступ до додаткових можливостей та мереж, а також спільна розробка та співкураторство ініціатив, пов'язаних з Україною, посилить не лише українських дієвців культури, але й європейську культурну та політичну арену. Безперервність, міжгалузевий підхід та сталість мають бути керівними принципами для сектору культури та креативних індустрій та всіх нових програм підтримки.

2. АБРЕВІАТУРИ

ВПО — внутрішньо переміщені особи

ЕК — Європейська Комісія

ЕКФ - Європейський культурний фонд

ЕС — Європейський Союз

ККІ — культурні та креативні індустрії

МКІП — Міністерство культури та інформаційної політики України

ПІВ — права інтелектуальної власності

УКФ — Український культурний фонд

УІ — Український Інститут

CRP — Cultural Relations Platform (Платформа культурних зв'язків)

DG EAC — Генеральний директорат Європейської Комісії з питань освіти, молоді, спорту і культури

DG Connect — Генеральний директорат з комунікаційних мереж, контенту і технологій

DG Grow — Генеральний директорат з питань внутрішнього ринку, промисловості, підприємництва та середнього й малого бізнесу

DG NEAR — Генеральний директорат з питань сусідства і розширення

DG REGIO — Генеральний директорат з питань регіональної та міської політики

ECHN — Європейська мережа креативних хабів

ENCC — Європейська мережа культурних центрів

EUNIC — Мережа національних інститутів культури Європейського Союзу

NEB — Новий європейський Баухауз

UEAF — Ukraine Emergency Art Fund

3. ВСТУП

З початком повномасштабного вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року та набуттям Україною статусу офіційного кандидата на вступ до Європейського Союзу в червні 2022 року Європейська Комісія підтримує український сектор культури та креативних індустрій (ККІ) України за допомогою цільового фінансування, проєктів та політичних ініціатив. Одна з таких ініціатив була започаткована за координації Cultural Relations Platform, що фінансується ЄС. Спільно з двома українськими експертками влітку 2022 року було проведено перше картування¹ дієвців культури та їхніх потреб. Це дослідження показало зміни у секторі культури та креативних індустрій України з початком повномасштабної війни.

На основі результатів картування Європейська Комісія у листопаді 2022 року провела консультації з 25 дієвцями культури, які представляли ключові державні, громадські та приватні інституції з різних секторів ККІ та різних регіонів України. У звіті було запропоновано низку рекомендацій щодо підходів до розробки інтервенцій, які б сприяли взаємній інтеграції та зміцненню сектору культури та креативних індустрій в Україні та ЄС.

Ґрунтуючись на цих рекомендаціях, відповідно до Робочого плану ЄС у сфері культури на 2023-2026 роки, який передбачав підтримку сектору культури та креативних індустрій України, а також враховуючи контекст перманентних змін, з яким стикається український сектор ККІ через війну з Росією, у січні 2024 року Європейська Комісія розпочала спеціальний проєкт, спрямований на оцінку стану ККІ в Україні з особливим акцентом на інтеграцію з ЄС та внеску сектору ККІ у відновлення України.

Мета цього звіту — доповнити та оновити рекомендації щодо співробітництва між Україною та ЄС у сфері культури, розроблені у 2022 році, та запропонувати спільні ідеї щодо реалізації Робочого плану ЄС у сфері культури на 2023-2026 роки (заходи, пов'язані з підтримкою культури та креативних індустрій в Україні) й інших стратегічних документів, що стосуються України.

Підготовка звіту включала такі завдання:

- проведення оновленого опитування на основі попереднього картування та оцінки потреб (2022), щоб мати більш точне уявлення про ситуацію та потреби українського сектору культури та креативних індустрій;
- синхронізація українських дієвців культури довкола результатів опитування та формування наративів, що демонструють роль культури у різних сферах

¹ <https://www.cultureinexternalrelations.eu/wp-content/uploads/2022/10/Needs-assessment-of-Ukrainian-cultural-actors.pdf>

розвитку;

- розробка міжсекторального підходу до сектору культури та креативних індустрій і спроба зрозуміти його пріоритетну роль у забезпеченні стійкості та відновлення України в різних сферах розвитку (регіональний розвиток, людський капітал, різноманітність та інклюзивність, економічне зростання);
- кристалізація бачення співпраці між Україною та ЄС у сфері культури в рамках інтеграції України з ЄС;
- формування ідей для програмування технічної допомоги Україні у сфері культури, враховуючи війну, що триває, та контекст відновлення;
- дослідження нових зв'язків між дієвцями культури та представниками інших сфер з України, а також відповідними інституціями та мережами ЄС і обмін досвідом.

Звіт має таку структуру: у Розділі 4 пояснюється методологія збору кількісних та якісних даних. Розділ 5 містить контекстуальний аналіз, який обґрунтовує висновки. У Розділі 6 узагальнено дані онлайн-опитування та двох онлайн-зустрічей. У Розділах 7-12 викладено основні ідеї, якими поділилися учасники воркшопу в Брюсселі та тези підготовчих онлайн-зустрічей щодо таких тем: соціальна згуртованість, регіональний розвиток, економічне зростання, навички стійкості та відновлення, інтеграція України та ЄС, а також досвід, набутий у рамках наявних механізмів підтримки. Заключні коментарі наведені наприкінці звіту.

4. МЕТОДОЛОГІЯ

Вибір методології проєкту ґрунтувався на таких передумовах:

- Існує потреба у кращому охопленні дієвців культури за межами найбільших міст України для формування об'єктивнішого бачення поточного стану справ;
- Дієвці культури в Україні потребують можливостей для осмислення складних наслідків війни та ролі культури у формуванні стійкості;
- Дієвці культури в Україні мають зустрічатися з українськими стейкхолдерами, що займаються питаннями відновлення і представляють інші сектори, щоб розширити міжсекторальну взаємодію та дослідити потенційну синергію у цій сфері;
- Лідери культурного та креативного секторів з України та ЄС потребують більше платформ для горизонтальної взаємодії, щоб поділитися досвідом та результатами роботи за останні два роки, а також синхронізувати своє бачення з іншими стейкхолдерами, які займаються темою відновлення та інтеграції між Україною та ЄС.

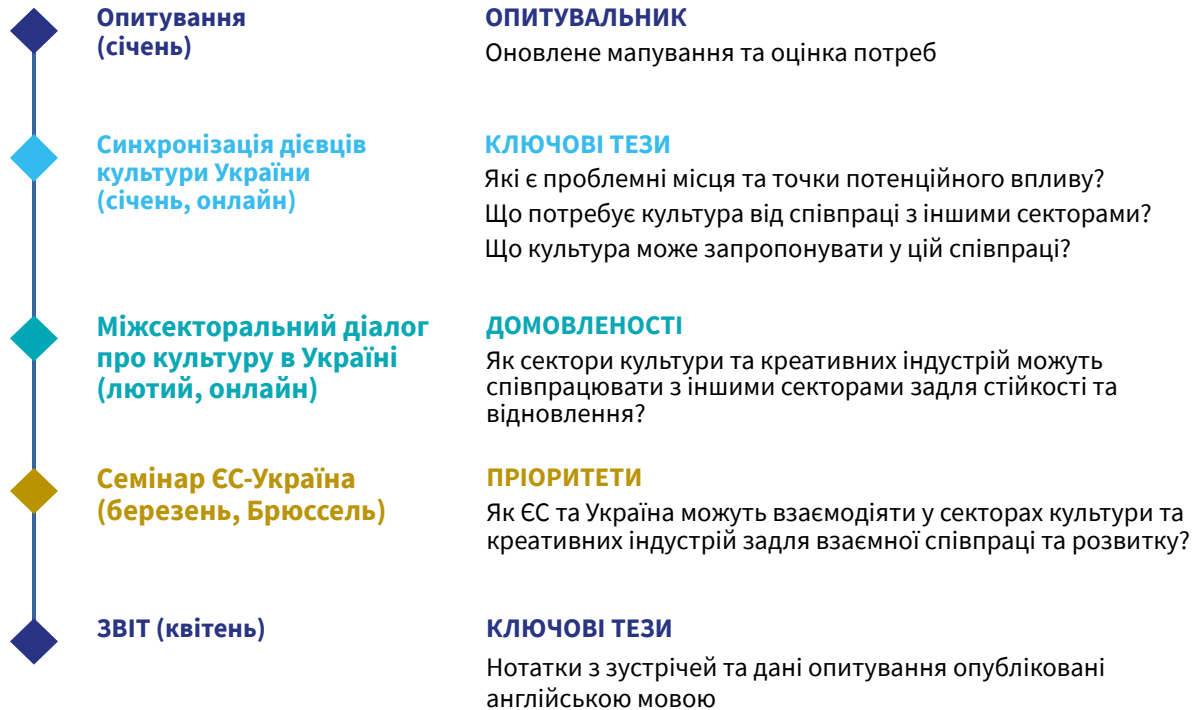
На основі цих передумов було розроблено план проєктних заходів:

- Десять місцевих партнерів розповсюдили **оновлений онлайн опитувальник**, який враховував потреби менших міст і громад, охопивши всі регіони України (січень 2024 року);
- **Дві онлайн-зустрічі з представниками ККІ в Україні** (державними, приватними, що представляють різні регіони та підсектори). Одна зустріч була присвячена сектору культури, а друга зібрала представників ширшого креативного сектору. Обидві зустрічі проводилися українською мовою і мали на меті рефлексію щодо результатів дослідження та обговорення спільного бачення ролі культури у відновленні (січень-лютий 2024 року);
- **Виїзний воркшоп у Брюсселі**, де ключові дієвці культури та фахівці у сфері інтеграції між Україною та ЄС поділилися міжсекторальними баченням щодо культури, яке охоплювало регіональний розвиток, людський капітал, соціальну згуртованість та економічне зростання (березень 2024 року);
- **Список учасників**, сформовано таким чином, щоб забезпечити репрезентацію **різних сфер**, пов'язаних з темою (культура, креативні індустрії, освіта, соціальна політика, регіональний розвиток, економічне зростання, громадське здоров'я, медіа та комунікації, капітальні інвестиції, сталий розвиток, розширення ЄС) (загалом понад 120 учасників, список яких наведено у Додатку 1);
- **Система амбасадорів** — учасники та учасниці, які долучалися до кожного етапу проєкту, та передавали ключові тези протягом усього комплексу заходів (включно з семінаром у 2022 році у Варшаві). Амбасадори - лідери у сфері культури в Україні, які мають глибокі знання у своєму секторі та за його межами, широку професійну мережу, практичний досвід та займають різні позиції в екосистемі.

Етапи проєкту

Побудова діалогу між Україною та ЄС про культуру, стійкість та відновлення 2024

У цьому звіті містяться ключові висновки з кожного етапу проєкту, структуровані за темами підсумкового воркшопу. Нотатки з онлайн-зустрічей слугували інструментом підготовки до підсумкового заходу в Брюсселі і наведені у звіті там, де це доречно. Анонімні цитати, використані в цьому документі, є цитатами українських дієвців культури, що брали участь у онлайн-опитуванні.

Основні питання, які визначили загальний підхід і були включені до програми заходів:

- Як українські інституції культури можуть краще організуватися, щоб стати сильнішими та стійкішими?
- Чому для ККІ важливо будувати сталий діалог з іншими секторами?
- Які швидкі результати та довгострокові зміни можуть бути досягнуті завдяки цьому діалогу?
- Чому сьогодні так важливо говорити про креативну економіку в Україні?
- Як різні сектори можуть працювати разом, щоб зміцнити креативну економіку України?
- Якими є пріоритетні напрямки співпраці у сфері культури та креативних індустрій в рамках інтеграції України з ЄС?

5. ЗАГАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ

За результатами картування та оцінки потреб, проведених у листопаді 2022 року, були визначені попередні потреби ККІ в Україні:

- Постійне реагування на екстрені потреби інституцій культури, що зазнали руйнувань внаслідок війни або перебувають в окупації;
- Зміцнення потенціалу, забезпечення безперервності робочих процесів та підтримка команд провідних інституцій культури у період найбільшої нестабільності;
- Підтримка представників ККІ, які живуть в Україні та повертаються в Україну, запровадження більшої кількості середньострокових програм в Україні, щоб заохотити представників ККІ залишатися та працювати в країні;
- Потреба запровадити інституційне фінансування для організацій на додаток до проєктного фінансування;
- Сприяння розвитку нових міжнародних партнерств: забезпечення наявності кваліфікованих кадрів та фінансування;
- Підтримка креативних індустрій як інструменту соціального примирення, інтеграції вразливих груп та місцевого економічного розвитку;
- Створення умов утримання талановитих кадрів у секторі ККІ;
- Розвиток платформ для популяризації та просування українських культурних продуктів та послуг за кордоном;
- Узгоджена державна політика щодо культурної спадщини;
- Посилення спроможності та сприяння сталій діяльності українських культурних інституцій;
- Підтримка диджиталізації сфери культури;
- Забезпечення безпеки культурних просторів.

Станом на весну 2024 року всі ці потреби залишаються актуальними, але кілька нових факторів вплинули на ускладнення контексту:

- **Відтік мізків** стає все більш відчутним у всіх секторах економіки, впливаючи на ефективність і продуктивність праці;
- Війна, що триває, виснажує ресурси, розумові та емоційні здібності українців і породжує **втому від України** в Європі та за її межами;
- Посилюється різниця в умовах життя та **діяльності** на **прифронтових територіях** і на решті території України, що вимагає застосування різних

інструментів політик для різних регіонів;

- Є приклади неймовірних практик стійкості та гнучкості, продемонстрованих на багатьох рівнях, але бракує **інфраструктури поглибленого рефлексивного навчання**, щоб осмислити цей досвід та інтегрувати його на системному рівні;
- Поступово формується розуміння того, що **процеси виживання і відновлення відбуваються одночасно**, і ця невизначеність створює плутанину в стратегічному плануванні місцевих громад та інституцій.

18 березня 2024 року український уряд ухвалив План України — стратегічний документ для відновлення, відбудови та модернізації України. Питанню ККІ відведено місце у розділі «Людський капітал». Європейська Комісія схвалила План України 15 квітня 2024 року та створила спеціальний інструмент фінансування у розмірі 50 мільярдів євро – Ukraine Facility – для підтримки реалізації Плану України.²

Діалоги між українськими та європейськими зацікавленими сторонами, проведені під час підготовки цього звіту, мали на меті висвітлити роль ККІ не лише з позицій економічної вигоди, але й з огляду на їх роль у відновленні територій; використанні постіндустріального капіталу; соціальних інноваціях; професійному розвитку різних груп суспільства, включаючи молодь та жінок; реабілітації та ресоціалізації внутрішньо переміщених осіб; психологічному відновленні людей; зміцненні безпеки України та всієї Європи.

“

«Ми працюємо над тим, щоб зміцнити інтелектуальну спроможність людей протистояти інформаційній війні. Здатність мислити системно, оперувати складними галузями знань, бути точним у думках і словах — основний фокус нашої діяльності. Не існує демократії без демократа, тобто людини, чиї щоденні вчинки включають дії, що втілюють і розвивають демократичний світогляд. Тому ми включаємо загальнолюдські цінності в список практик, які зміцнюють розум, волю і тіло. Адже війна Росії в Україні — це не лише справа українців. Тут відбувається зіткнення багатьох сенсових протистоянь. Ми вбачаємо стійкість і відновлення не лише України, а й європейського континенту, а в ширшому розумінні – демократичної частини людства».
(Учасник(ця) онлайн-опитування, 2024 рік)

² https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/news/commission-endorses-ukraine-plan-paving-way-regular-payments-under-ukraine-facility-2024-04-15_en

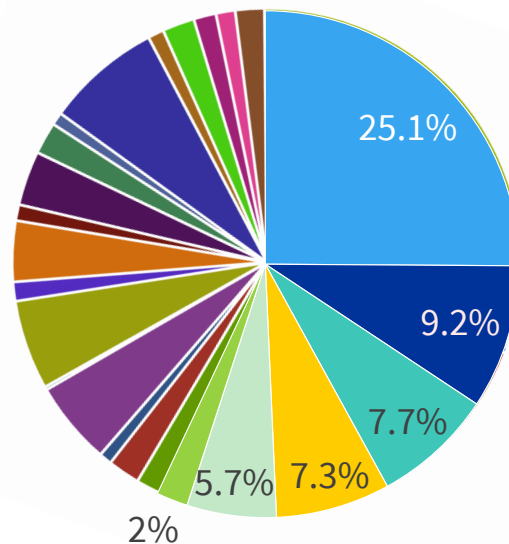

6. КАРТУВАННЯ: ПОТЕНЦІАЛ КУЛЬТУРИ ТА КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ

Наведені нижче дані презентують думку **498** стейкхолдерів у сфері культури та креативних індустрій в Україні, зібрану за допомогою онлайн-опитування. Оскільки ця кількість не є репрезентативною з огляду на масштаби сектору, дані були додатково уточнені під час онлайн-зустрічей з лідерами сфери культури з різних регіонів України та підсекторів ККІ. Таким чином, цей розділ поєднує якісні і кількісні дані. Опитування було особливо зосереджене на представниках регіонів та менших громад, щоб урівноважити дані, отримані переважно від представників організацій з великих міст України у 2022 році.

Опитування стартувало в січні 2024 року і було у відкритому доступі. Його також розповсюдили найбільші національні мережі та спільноти у сфері культури. Опитування охопило всі регіони України, в тому числі кілька респондентів з окупованих територій, декілька респондентів, що служать у Збройних Силах України, певну частину, що перебуває за межами України.

Географія учасників опитування

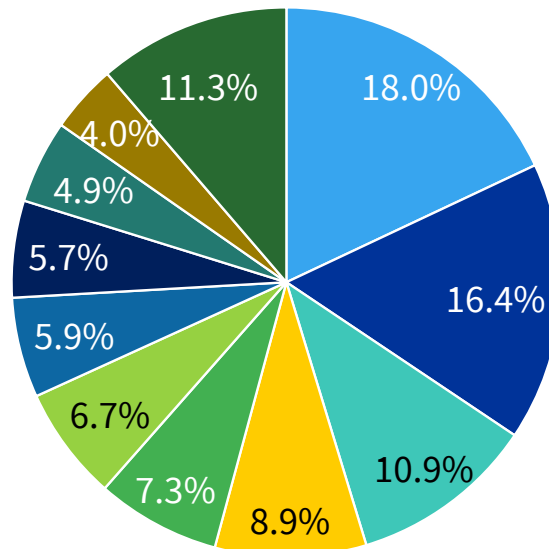

- Київ
- Вінницька область
- Дніпропетровська область
- Харківська область
- Львівська область
- Країни-члени ЄС

Респонденти з усіх областей, включаючи Донецьку, Луганську області та АР Крим. 5 осіб служать у Збройних Силах України

Опитування охопило всі основні сектори ККІ. Найбільше відповідей надійшло від інституцій культурної спадщини та представників сектору перформативного мистецтва. Державні та приватні інституції були представлені майже в рівній мірі.

Розподіл респондентів за секторами

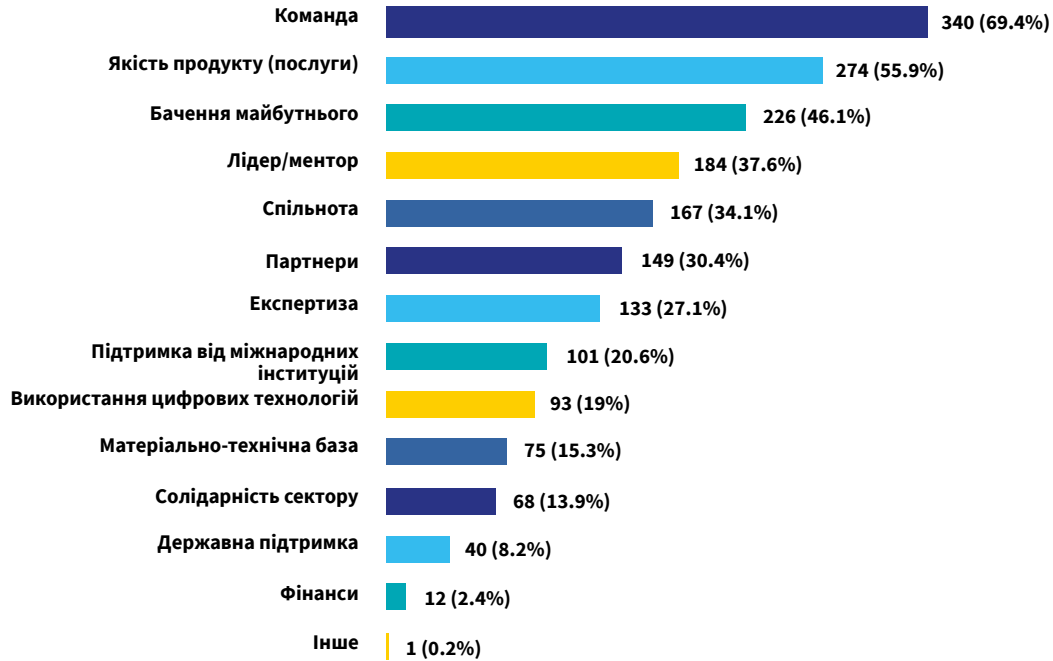
- Культурна спадщина
- Перформативне мистецтво
- Креативні індустрії
- Аудіовізуальне мистецтво
- Освіта в культурі
- Візуальне мистецтво
- Аудіальне мистецтво
- Література та видавнича справа
- Дизайн
- Державний орган у сфері культури
- Інше

Понад 66% респондентів стверджують, що вони залишилися на своїх робочих місцях і зберегли ту саму посаду, що й до повномасштабного вторгнення. Понад 18% були змушені шукати іншу роботу. 5,5% залишалися безробітними станом на січень 2024 року. 7% респондентів навчалися, а 2,4% зазначили, що потребують професійної освіти.

«Наша громадська організація скоротила свою діяльність з моменту повномасштабного вторгнення. Ми перестали організовувати фестивалі, концерти, пленери та інші масові заходи. Залишилися лише наші екологічні ініціативи та волонтерство на потреби армії. Цим ми займаємося власними силами та з підтримкою наших друзів. Намагаюся працювати на будь-яких тимчасових роботах, які є».
(Учасник(ця) онлайн-опитування, 2024 рік)

Які сильні сторони вашої інституції/організації на даний момент?

Ключовими викликами, з якими стикаються дієвці культури в Україні у 2024 році, є **брак фінансування на програми та зарплати, а також брак доступу до технічних ресурсів**. Щобільше, проблеми психічного здоров'я зараз загострилися порівняно з 2022 роком. «Інші» виклики включають: відтік мізків, брак кваліфікованих працівників і те, що представники сектору мають вступати до лав Збройних Сил.

Які основні виклики постають перед вашою інституцією/ організацією на даний момент?

«Брак навичок у державних установах, плинність кадрів, зарегульованість процедур, непрофесійний підхід до управління, кумівство, залежність від фінансово-планових показників призводять до низької якості культурного продукту в бюджетних організаціях».
(Учасник(ця) онлайн-опитування, 2024 рік)

Учасники та учасниці онлайн-зустрічей наголошують, що дані опитування можуть суттєво відрізнитися на прифронтових територіях та на решті території України. Щоб проілюструвати цей кейс, нижче наведено ключові висновки з [опитування](#), проведеного у 2024 році Центром сучасної культури у Дніпрі:

- Зараз значну частку аудиторії в Дніпровському регіоні становлять ВПО. Спостерігається зміна в програмній діяльності, головною темою тепер є війна. Поточні ключові потреби включають підтримку в реалізації проектів та набуття нових навичок і досвіду.
- Кількість заходів скорочується з міркувань безпеки. Інституції культури переїжджають або змінюють місцезнаходження. Існує потреба в технічному оснащенні, сучасних безпечних приміщеннях і фінансуванні.
- Помітно зростає кількість міжнародних контактів, але потреба в міжнародних обмінах та налагодженні зв'язків залишається актуальною.
- Команди скорочуються і змінюють обличчя. Високий попит на фахівців і колаборації.

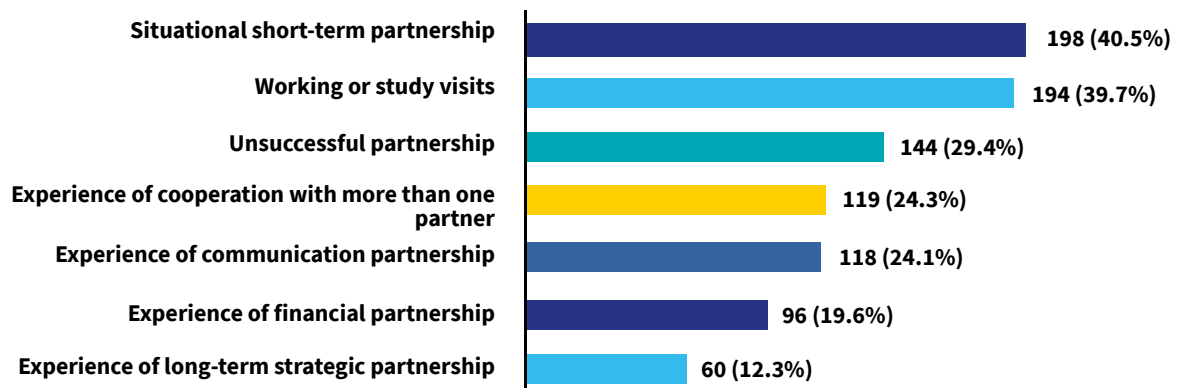
Коли йдеться про розвиток навичок у сфері культури, існує чітка кореляція між відсутністю навичок стратегічного планування та грантового менеджменту і відсутністю стратегічних довгострокових партнерств з організаціями з ЄС.

Яких навичок бракує вашій команді?

Кількість невдалих партнерств потребує подальшого дослідження, однак дуже ймовірно, що це є наслідком тих самих причин, що й згадані вище, плюс мовний бар'єр та відсутність навичок комунікації/переговорів.

Чи співпрацювали ви коли-небудь з партнерами з ЄС? Якщо так, будь ласка, зазначте тип співпраці

«Міжнародні партнери бояться працювати з нами».

«Нам доводиться постійно пояснювати, що наші митці та культурні менеджери страждають від хронічного стресу. Люди просто не можуть цього зрозуміти, тому що вони ніколи через це не проходили».

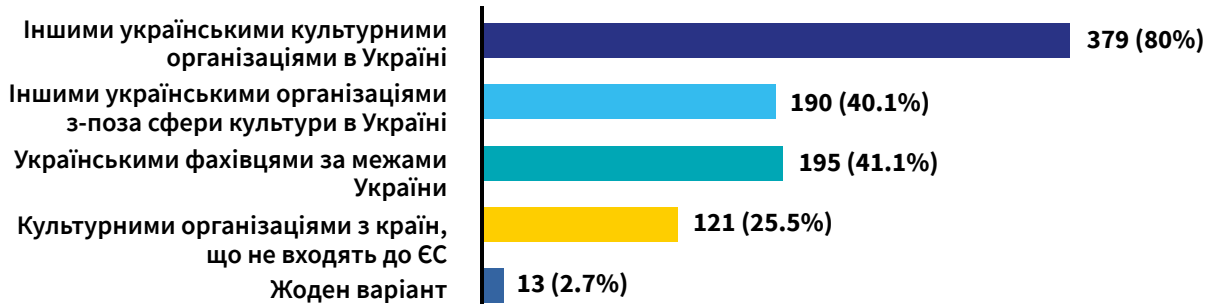
«Значні мовні та експортні бар'єри».

«Нам потрібне фінансування для мотиваційних програм, які спростять процес співпраці».

(Учасники та учасниці онлайн-опитування, 2024 рік)

Водночас українські інституції культури мають досить великий досвід партнерства зі своїми колегами в межах країни, хоча вони набагато менше звикли до міжсекторальної співпраці.

Будь ласка, вкажіть, чи маєте ви попередній досвід партнерських відносин з:

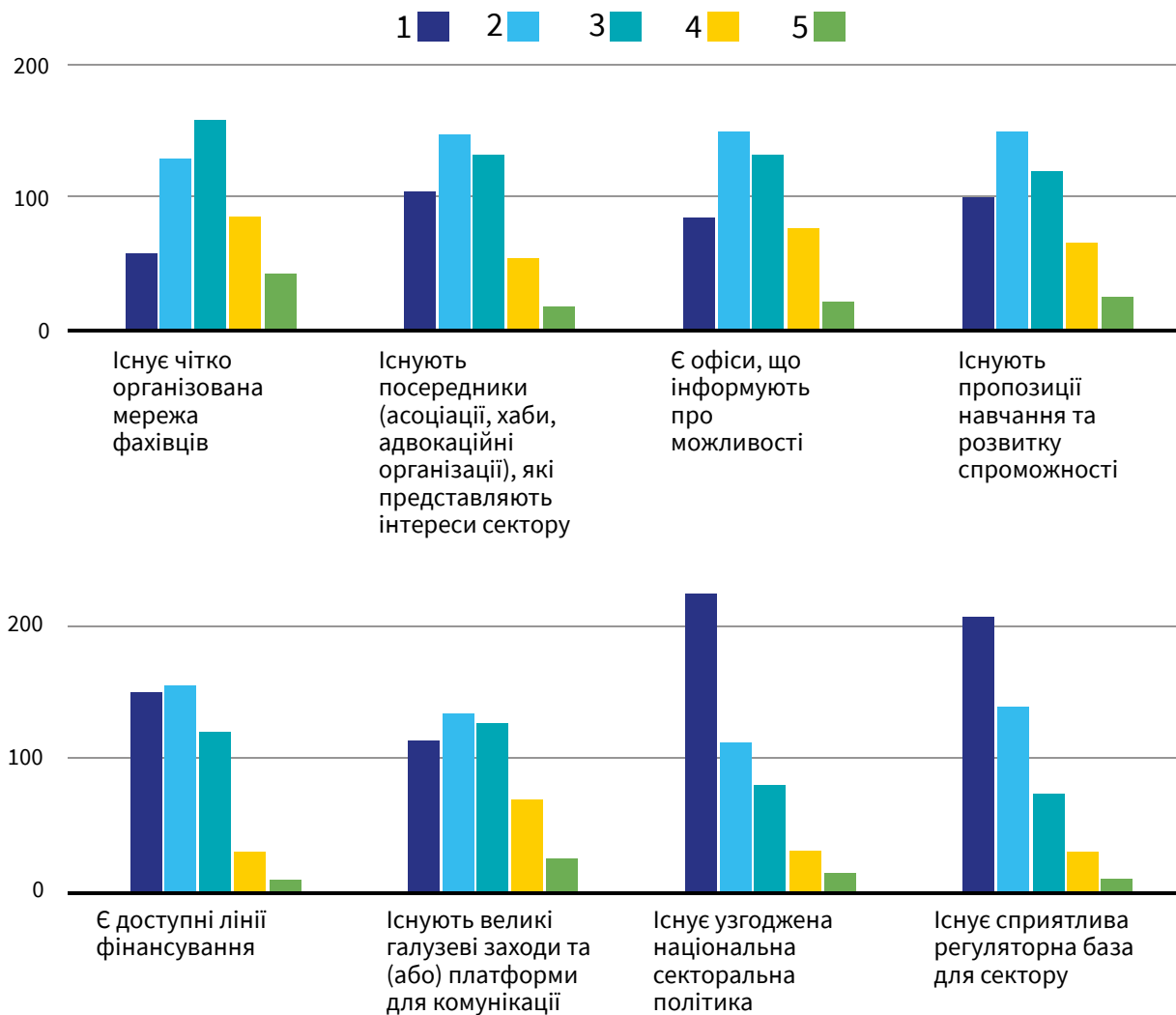

Під час онлайн-зустрічей дієвці культури та представники інших секторів з України зробили рішучу заяву: **культура не може сприяти стійкості та відновленню України, якщо вона сама не буде стійкою.**

При цьому, на думку респондентів, сектор ККІ дуже погано структурований. **Надзвичайно важливо підтримувати розвиток організацій-посередників та галузевих асоціацій.** Саме вони могли б лобювати інтереси секторів, наприклад, професійні стандарти тощо. Сектор потребує більше **інструментів фінансування, спеціально розроблених для ККІ:** фонди прямих інвестицій, фонди імпакт-інвестування тощо. На даний момент в Україні вони відсутні.

Культура не може сприяти стійкості та відбудові України, якщо вона сама не буде стійкою.

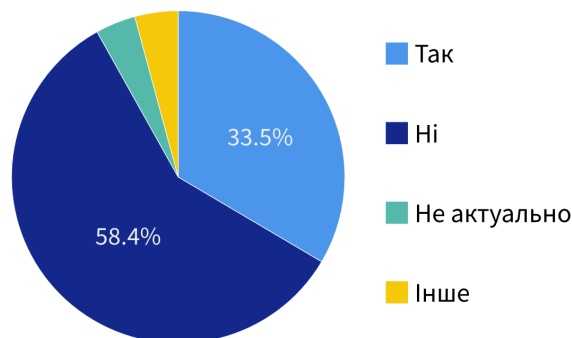
Наскільки ефективною, на Вашу думку, є структура сфери діяльності, яку Ви вказали вище (1 - не актуально, 5 - повністю відповідає кожному пункту нижче)?

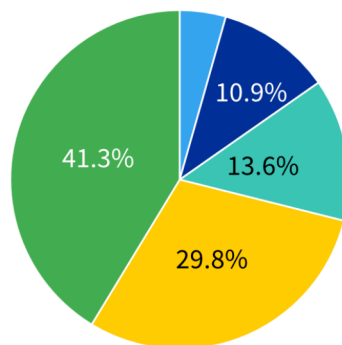
Лише третина респондентів отримувала запрошення на консультації від державних установ у процесі розробки нових політик або нормативно-правових актів. Більшість тих, хто ніколи не брав участі в політичних консультаціях, походять з малих та середніх міст. Численні низові ініціативи в Україні, а також проєкт [RES-POL](#), що фінансується ЄС і стартував на початку 2024 року, мають на меті посилити цей процес та сприяти реформуванню політики у сфері культури в Україні.

Чи зверталися до вашої організації державні установи (наприклад, через платформи чи форуми) з проханням долучитися до розробки нових політик, законів, нормативних актів у сфері культури?

Дані опитування та інформація, зібрана під час двох онлайн-зустрічей, допомогли сформуванню структури воркшопу в Брюсселі, особливо у контексті дедалі більшої потреби у кращому адаптуванні наявних інструментів підтримки ЄС до нинішніх реалій в Україні.

Рівень обізнаності щодо теми інтеграції України та ЄС у сфері культури та креативної економіки

- Використовую можливості, долучаюся до змін на рівні синхронізації законодавства та державного управління
- Використовую можливості, долучаюсь до змін на рівні синхронізації законодавства та державного управління
- Я не знаю про можливості ЄС у сфері культури, не знаю про необхідність системних змін у сфері управління
- Певною мірою обізнаний з можливостями ЄС у сфері культури, не обізнаний щодо вимог до системних змін у сфері управління
- Усвідомлюю можливості та необхідність зміни системи управління, хочу дізнатися більше

Наступні розділи звіту містять рекомендації, що були розроблені за результатами воркшопу в Брюсселі та двох онлайн-зустрічей. Рекомендації стосуються таких тем: соціальна згуртованість, регіональний розвиток, економічне зростання, а також стійкість і відновлення. Ці теми стали ключовими підвалинами дискусій під час воркшопу в Брюсселі та онлайн-зустрічей, що дозволило оцінити ширший масштаб впливу культури та креативних індустрій на стійкість та відновлення України.

Останні два розділи звіту присвячені питанням інтеграції України з ЄС та досвіду, отриманому в результаті застосування існуючих механізмів підтримки сектору ККІ в Україні. Обидві теми були широко висвітлені в рамках цього проєкту.

7. КУЛЬТУРА ДЛЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНOSTI

З початком повномасштабного вторгнення аудиторія та споживачі культурних товарів і послуг в Україні суттєво змінилися. З'являються нові вразливі соціальні групи (ВПО, біженці, люди з інвалідністю, волонтери, ветерани тощо), які мають специфічні потреби. Результати опитування демонструють, наприклад, що погіршення психічного здоров'я є дедалі більшою проблемою для українців. Напруженість між суперечливими нарративами (ті, хто на фронті, і ті, хто далеко від нього; ті, хто виїхав з України, і ті, хто залишився; ті, хто втратив близьких, здоров'я, домівку чи роботу, і ті, хто не втратив; ті, хто пережив полон чи окупацію, і ті, хто не пережив тощо) створює значні соціальні розбіжності всередині спільнот. Ці тонкі лінії розламу, «підігріті» інформаційними атаками російських спецслужб і помножені на тягар виснаження, загрожують загальному стану толерантності, щільності соціальної структури та громадянській свідомості.

З лютого 2022 року інституції культури в Україні стали ефективними хабами стійкості громад, які слугують притулками та місцями для об'єднання, інтеграції та примирення розбіжностей. На основі рекомендацій від листопада 2022 року та після профільних обговорень з січня по квітень 2024 року, цей звіт пропонує ключові міркування учасників та учасниць проекту щодо того, як культура вже сприяє соціальній згуртованості, громадянській участі та добробуту в Україні та яким є потенційний вплив ККІ у цьому контексті:

- Необхідно розвивати **трансформаційну силу мистецтва та культурної спадщини для формування в Україні сильної культури доброчесності** як джерела гідності (включно з дотриманням етичних норм, прозорістю та практиками належного врядування).
- Для боротьби з пропагандою потрібні дані, але емпатія може бути корисною для пояснення складних тем і занурення в особисті історії. **Культура є основною мовою для адресування як раціональних міркувань, так і емоційних висловлювань**, що сприяє розвитку критичного мислення та інформаційної гігієни.
- Суспільству потрібно **обговорювати чутливі теми та соціальні розбіжності**, але водночас відчувається брак інструментів для порозуміння. Не всі матимуть однаковий досвід, але саме культура може стати ефективним засобом для побудови діалогу між людьми, оскільки потрібно буде загоїти багато ран.
- Найбільший виклик для суспільства, що перебуває у стані війни, — це витримати невизначеність. Митцям легше з цим впоратися. **Самовираження допомагає впоратися зі стресом**; наприклад, сторітелінг і побудова нарративів є одним з інструментів опрацювання травми.
- За умови набуття нових навичок (травмоінформований підхід, конфліктологічна чутливість) митці, працівники інституцій культури та креативних індустрій

можуть зробити свій внесок у громадське здоров'я. Водночас важливо пам'ятати, що хоча арт-терапія — це специфічний вид інтервенції, тема культури і здоров'я значно глибша. Проєкт Culture4Health³, що фінансується ЄС, надає рекомендації щодо політик, а також практичні поради щодо того, що потрібно і чого не потрібно робити для партнерства між культурними інституціями та установами охорони здоров'я. Він може стати платформою для співпраці у сфері психічного здоров'я, особливо в контексті ВПО⁴, ветеранів та їхніх родин.

- Культуру слід розглядати в **довгостроковій перспективі**, а не як інструмент для виправлення недоліків інших секторів у короткостроковій перспективі. Культурні простори повинні виходити за межі своїх традиційних послуг. Культурний хаб ЮНЕСКО у Львові⁵ наразі пілотує такий підхід.
- **Публічні бібліотеки та культурні центри в громадах** можуть стати постійними багатофункціональними просторами для **соціальної співпраці та інтеграції**, об'єднуючи людей, в тому числі маргіналізовані групи, тощо. З часом може з'явитися **більше подібних локальних хабів** за рахунок інвестицій різних донорів. Культура потребує нових комунікаційних платформ для взаємодії з новими аудиторіями, особливо **в малих містах та громадах**.
- The Europe Challenge⁶ — це програма, яка гуртує колективи бібліотек та громад з усієї Європи для подолання соціальної ізоляції, нерівності та інших локальних викликів шляхом розробки, обміну та впровадження креативних рішень. Дві українські бібліотеки вже увійшли до цієї мережі. Цю можливість потрібно поширювати якнайбільше.
- Незалежні інституції культури **вирішують численні проблеми у своїх громадах**. Вони відіграють важливу роль у підтримці життєстійкості та співпраці між людьми. Наприклад, в рамках української громадської ініціативи Repair Together⁷ вже два роки поспіль щотижня проводяться толоки, під час яких молодь залучається до прибирання та відновлення зруйнованих війною українських сіл. Такі проєкти надихають молодих людей бути активними та сприяти відновленню країни. Як учасники європейської мережі незалежних культурних та медійних організацій Reset!, команда може демонструвати цей досвід на міжнародному рівні та поширювати подібні практики на інші країни.

“

«Ми маємо за плечима багатовікові скарби, які чекають, коли ми візьмемо їх у свої руки. Я є берегинею сакрального знання писанкарства. Я пишу книги, щоб українці в усьому світі могли відчувати ту силу і міць, а також Любов, яка йде до нас від попередніх поколінь, від Предків, бо ті часи настали!!!»
(Учасниця онлайн-опитування, 2024 рік)

³ <https://www.cultureforhealth.eu/>

⁴ “Arts and health: supporting the well-being of forcibly displaced people”; WHO and Culture for Health, 2022

⁵ <https://www.lvivculturehub.com/lander>

⁶ <https://theeuropechallenge.eu/>

⁷ <https://www.repair-together.com/>

8. КУЛЬТУРА ДЛЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Враховуючи мінливий стан справ у країні, що перебуває у стані війни, багато громад в Україні формують нове власне бачення розвитку. Для того, щоб ці візії були сталими, вони повинні враховувати динамічний культурний ландшафт та розроблятися за участі всіх зацікавлених сторін. У контексті реформи децентралізації в Україні, необхідно зосередитися на культурно-орієнтованому підході до стратегічного розвитку на місцевому та регіональному рівнях. Процеси деколонізації часто створюють вакуум нових смислів, коли старі радянські чи імперіалістичні наративи більше не є прийнятними, а нові орієнтири ще не знайдені. Ретельна оцінка наявних культурних цінностей, символічного капіталу, природних ресурсів і талантів може створити міцне підґрунтя для переосмислення стратегій розвитку та побудови цілісних місцевих екосистем.

Після детальних обговорень в рамках проєкту у цьому звіті наведено приклади інструментів, які можуть бути використані з цією метою:

- Процес створення просторових планів відновлення міст і районів містить **включає переосмислення майбутнього територій**. Партисипативні урбаністичні та мистецькі практики допомагають уявити нове завтра для всіх і розширюють можливості місцевих громад.
- Існує також потенціал для активізації співпраці навколо **об'єктів культурної спадщини та природних заповідників**, зміцнення їхнього захисту та використання для сприяння економічному зростанню. Таким чином, стратегію культурного розвитку можна узгодити зі стратегією всієї громади, створивши культурно-чутливий підхід до місцевого розвитку, що враховуватиме вплив на навколишнє середовище. Європейська мережа міст Eurocities вже стала

надійним партнером для українських громад у цьому питанні.

- Брендування територій та створення цифрової бази даних місцевого культурного капіталу є особливо актуальним для українських громад в умовах війни. Функція креативних індустрій полягає не лише в тому, **щоб сприяти збереженню регіональної ідентичності**, але й у тому, щоб різними способами порушувати питання важливості культури та культурної спадщини.
- Протягом останніх двох років було зроблено певні кроки для налагодження більш тісної співпраці між Міністерством культури та інформаційної політики України та Міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури, зокрема, спільна робота над цифровізацією та 3-D скануванням об'єктів культурної спадщини. Однак існує набагато більший потенціал для системної співпраці, особливо коли йдеться про комплексні стратегії розвитку та покращення культурної інфраструктури на місцевому рівні. Практики і стандарти **Нового європейського Баугаузу** є однією з тем, для яких ця співпраця має вирішальне значення.

Рекомендація 29: «Відновлення культурної спадщини має опиратися на національні, міжнародні та європейські практики, на нормативно-правові документи, принципи, такі як Новий європейський Баугауз, та набутий досвід, а також відповідати європейським принципам якості для заходів, що фінансуються Європейським Союзом, які можуть мати потенційний вплив на культурну спадщину. Особливу увагу слід приділяти забезпеченню стійкості та належного захисту діяльності, що фінансується в рамках Програми, у контексті ризиків кібербезпеки та загального характеру загроз» (Регламент Європейського Парламенту та Ради про започаткування Програми Ukraine Facility).

- Європейський інвестиційний банк може вважатися ще одним партнером у цьому процесі, оскільки він надає фінансування для реконструкції інституцій на місцевому рівні, в тому числі шкіл та культурних організацій у муніципалітетах.
- Культура може стати **джерелом сенсів для бізнесу**, адже великі соціально відповідальні компанії, окрім волонтерства, прагнуть підтримувати системні зміни та впливати на події в Україні.
- Культура може перетворити території **не лише на красиві, але й на комфортні** та привабливі для українців, які живуть за кордоном, щоб вони повернулися додому, можливо, не в ті місця, де вони жили, а в нові, відновлені та гармонійні місцевості. Потрібен подвійний підхід до культури – дивитися не лише на будівлі, але й на людський капітал. Сюди відноситься і забезпечення життєдіяльності митців, не лише як додання екстрених ситуацій, але й як інвестиція у майбутнє.
- Інструменти Європейського Союзу, такі як **Культурні маршрути Ради Європи**,

Європейські культурні столиці або Центр європейської спадщини, пропонують міжгалузеві можливості, здатні стимулювати системну співпрацю на місцях. Долучившись до них і розширивши свій потенціал для участі в цих процесах, українці можуть автоматично застосувати міжсекторальний підхід до місцевого розвитку, оскільки він враховує культурний розвиток і якість життя.

“

«Як фахівець у галузі музейної справи та пам'яткознавства, своїм першочерговим завданням у процесі відновлення України я бачу активну роботу у сфері управління культурною спадщиною, зокрема у питанні істотного посилення її впливу на економічну, соціальну та політичну сфери життя. Належно побудована модель і стратегія управління культурною спадщиною з урахуванням міжнародних стандартів сталого розвитку не лише сприятиме збереженню спадщини, а й матиме позитивний вплив на розвиток міст і містечок та суттєво покращить їхній імідж».

(Учасник(ця) онлайн-опитування, 2024 рік)

- Культура має бути **включена в процес відновлення в громадах на всіх рівнях**. Потрібно працювати над **розвитком компетенцій** відповідальних людей, особливо коли йдеться про роботу з деокупованими територіями, де потрібна дуже висока культурна чутливість.

9. КУЛЬТУРА ДЛЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

За даними [Центру економічної стратегії](#), з 2022 року український ВВП скоротився майже на 25%. Станом на травень 2024 року понад [50% енергетичних потужностей в Україні були серйозно пошкоджені](#) Росією за період повномасштабного вторгнення. Станом на травень 2023 року [заміновано](#) 174 000 квадратних метрів (майже 1/3 загальної території України). Ці приблизні цифри свідчать про те, що Україна повинна реструктуризувати свою економіку, щоб забезпечити більш інтелектуаломісткі робочі місця для населення, кількість якого зменшується, і створити більшу додану вартість в умовах обмеженості ресурсів. З одного боку, це створює більше можливостей для розвитку креативної економіки, з іншого – відтік мізків та скорочення споживання на внутрішньому ринку обмежують ці можливості. Інституції культури змушені ставати більш самодостатніми, а бізнеси у секторі ККІ – виходити на нові ринки. Водночас нікуди не зникли довоєнні виклики: не повністю децентралізована мережа інституцій культури, значна частка сектору ККІ залишається в тіні, бракує галузевих асоціацій, які б відстоювали інтереси сектору.

За результатами профільних обговорень під час онлайн-зустрічей і воркшопу в Брюсселі, нижче викладено основні спостереження щодо того, як різні зацікавлені сторони можуть підійти до цієї складної ситуації, щоб розкрити економічний потенціал креативної економіки в Україні. Ці тези відображають найбільш дискусійні теми та ті, що отримали найбільшу підтримку учасників та учасниць проекту.

- За даними [Українського центру культурних досліджень](#) у 2023 році задекларовані доходи та сплачені податки сфери креативних індустрій впали на 50%.
- Розширення **експортного потенціалу** для українських креативних індустрій має вирішальне значення. В Україні внутрішній попит буде стагнувати внаслідок війни та обмежених доходів населення, тому міжнародні ринки є важливими для розвитку ККІ.
- Культура потребує змін у законодавстві, **щоб дозволити культурним інституціям залучати інвестиції, розпоряджатися майном, заробляти гроші** тощо. Культурні інституції в Україні повинні взаємодіяти з бізнесом, щоб краще розуміти бізнес-процеси: визначення ключових показників ефективності, розуміння цінності, раціональне використання ресурсів, фінансування.
- Важливим є проведення інформаційних кампаній, спрямованих на **усвідомлення споживачами цінності ККІ** та підвищення готовності платити за споживання легальних креативних продуктів.
- Масштаби креативного бізнесу в Україні **ще недостатні** для того, щоб політики надавали йому пріоритетне значення. Процес адаптації до європейських ринків буде дуже корисним для українського креативного бізнесу, адже це і контроль доброчесності, і перевірка якості бізнес-моделей, і шанс зміцнити потенціал української екосистеми.

- Існує також потреба в **секторальній статистиці та аналізі**, оскільки кожен сектор є по-своєму особливим і потребує різних показників для оцінки його успіхів, прав, сильних і слабких сторін.
- **Цифровізація** допомагає вберегти колекції архівів, музеїв та бібліотек від знищення, а також дає можливість поширювати продукти ККІ серед нових аудиторій в Україні та за її межами. Штучний інтелект та нові технології **створюють нові можливості для монетизації та підвищення експортної привабливості культури**, проте потребують правового регулювання, зокрема у сфері авторського права.
- Орієнтуючись на технологічні інновації, суспільство схильне недооцінювати потенціал культурних та соціальних інновацій, а отже, інфраструктура для цього типу інновацій є недостатньо розвиненою. Якщо штучний інтелект нагадує бібліотеку знань про минулі покоління, то соціальні та культурні інновації досліджують те, що потрібно для того, щоб знайти розв'язання сучасних проблем у майбутньому. **Надзвичайно важливими є інвестиції в дослідження нових моделей соціального та культурного бізнесу.**

“

«Рішення проти війни та жорстокості ще не існує, але людство продовжує інвестувати в технічні інновації для створення нової зброї, щоб вбивати більше людей, а не в соціальну зброю, щоб зберегти більше людських життів. І Україна може бути в авангарді цих рішень у майбутньому». (Учасниця панельної дискусії з питань економічного зростання, воркшоп у Брюсселі, 2024 рік)

- З філогенетичного погляду, однією з причин, чому мистецтво і культура виникли і розвинулися в людському виді, є те, що це ресурс для подолання викликів, і цьому є дуже багато доказів. Отже, якщо політики зможуть дійсно систематично проводити роботу з підтримки ККІ, це значно сприятиме підвищенню стійкості української економіки та суспільства. Глобальна робоча група для вирішення питань біологічної та психологічної стійкості цілої країни може стати однією з найпотужніших лабораторій культурних інновацій, яку лише можна уявити.

“

«...сумлінно виконувати свої професійні обов'язки та робити свій внесок у Перемогу...» (Учасник онлайн-опитування, 2024 рік)

10. НАВИЧКИ СТІЙКОСТІ І ВІДНОВЛЕННЯ

Головною проблемою, що сповільнює вплив культури на соціально-економічний розвиток, є брак відповідних навичок на рівні місцевих адміністрацій та місцевих управлінців у сфері культури. Значною мірою, бракує формування політик, програм підтримки та інструментів для креативних індустрій, залучення зацікавлених сторін, стратегічного програмування та культурної чутливості. Культурно-обумовлений підхід до місцевого розвитку вимагає від осіб, які приймають рішення, розуміння мультиплікативного потенціалу культурних та креативних індустрій. Серед рішень — сертифікаційні програми, впровадження кращих практик та обмін знаннями всередині України та між Україною та ЄС.

Нижче наведено стислий виклад обговорень під час онлайн-зустрічей та воркшопу в Брюсселі щодо того, що потрібно для подолання наростаючого розриву в економічному розвитку, соціальному відновленні, культурній дипломатії та наявними фаховими компетенціями:

- Дієвці культури повинні набувати **нових навичок, які диктує час** (робота з травмою, конфліктами, переформатування культурних продуктів, розуміння ринку та можливостей, які відкриває інтеграція з ЄС).
- Наразі освітня реформа триває у дев'яти областях України і охоплює академічні ліцеї, професійно-технічну освіту та фахову вищу освіту. Це відкриває **вікно можливостей** для культури увійти в ці три сфери освіти. Співпраця з інституціями ЄС та Міністерством освіти і науки України створить сприятливе середовище для максимального розкриття цього потенціалу.
- Вкрай необхідно **підтримувати мистецьку та креативну освіту усередині країни як пріоритетний напрям**. Для українських студентів та професіоналів мистецьких спеціальностей існують численні резиденції та запрошення на навчання в ЄС та за його межами, однак фахівці та студенти чоловічої статі не можуть покинути країну, а значний відсоток людей не бажають виїжджати з України в силу особистого вибору або з інших причин. Щоб ті, хто виїхали з України, вирішили повернутися, важливим фактором можуть стати **сприятливі умови в навчальних закладах та відповідний рівень викладачів**.
- Досі **бракує кваліфікованих управлінців у сфері культури**, здатних стратегічно планувати та керувати інституційним розвитком. Мистецька сцена більш динамічна, ніж управлінський потенціал. Ефективним рішенням можуть бути **довгострокові програми стажування та практики/навчання на робочих місцях** в ЄС для управлінців у сфері культури, де вони братимуть участь у розробці та плануванні великих проєктів та стратегій.
- Митцям та управлінцям у сфері культури в Україні бракує **навичок довгострокового планування**. Українські організації зазвичай так не працюють, особливо зараз, коли війна зробила неможливим довгострокове планування. Водночас міжнародні проєкти передбачають навички середньо- та

довгострокового планування, адже **тільки так можна забезпечити системні зміни в європейському культурному ландшафті.**

- **Цифрові технології та штучний інтелект змінюють профілі деяких творчих професій**, особливо в дизайні та маркетингу. Наступні п'ять років **перекваліфікація та підвищення** кваліфікації стануть трендом на ринку праці, в тому числі й у креативних секторах.
- У креативному секторі існує **великий попит на навички продажів та маркетингу**. Креативні індустрії мають краще інтегруватися у сферу підприємництва, стартапів та бізнес-спільнот, щоб оволодіти навичками запуску, пітчінгу, продажів, маркетингу, співпраці та роботи в команді.
- Українські креативні хаби та освітні платформи мають схожі виклики з Європейською мережею креативних хабів та мережею Trans Europe Halles, тож це може стати вектором для майбутньої співпраці.
- **Англійська мова залишається одним з основних бар'єрів** для представників ККІ в Україні. Цей фактор впливає на рівень і обсяг міжнародного співробітництва.

11. ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ ТА ЄС У СФЕРІ КУЛЬТУРИ

Наведені нижче тези узагальнюють ключові думки учасників та учасниць проєкту щодо конкретних дій, які доцільно здійснити в рамках наступних кроків після завершення проєкту:

Підхід до співпраці

- Важливо **демонструвати спільні проєкти між Україною та ЄС**, підвищувати їхню видимість та сприяти подальшій співпраці й інтеграції на основі **принципу рівноправного партнерства та взаємності**.
- Зустрічі між представниками України та ЄС **мають відбуватися не лише в ЄС, але й в Україні**, де можна краще зрозуміти контекст. Представники та представниці ЄС можуть багато чому навчитися в Україні, наприклад, стійкості культурного та креативного сектору.
- Культура традиційно є **наскрізною темою в контексті вступу до ЄС**. До підтримки ККІ потрібно буде підходити з позиції інших секторів. Це, зокрема, реформа ринку праці та розуміння ролі культури у підвищенні привабливості регіонів для життя.
- **Більше українських експертів та експерток слід залучати до роботи в експертних групах у структурах ЄС**, що забезпечить Україні представництво та право голосу в цих структурах, а також сприятиме розвитку потенціалу українських фахівців та фахівчинь у сфері ККІ.
- Існують запити на **інструменти налагодження зв'язків, які б дозволили сформуванню нових партнерств** між представниками ККІ в ЄС та Україні.
- **Створення більшої кількості представництв Українського інституту за кордоном** (наразі вони діють в Берліні та Парижі) може стати одним із чинників посилення спільної творчої діяльності на засадах рівноправного партнерства.

Мережування і можливості

- Українські фахівці та організації у сфері культури **тільки виграють, якщо приєднуються до мереж культури в ЄС** та дізнаються більше про їхні можливості. З іншого боку, мережі ЄС могли б отримати додаткові ресурси для взаємодії з українськими представниками. **Рекомендується збільшити підтримку для розвитку організацій-посередників**.
- Рекомендується дослідити можливості співпраці України в рамках інших програм ЄС, спрямованих на такі аспекти, як **сталій розвиток, зміна клімату та добробут**. Наразі сектор знає про такі програми менше, ніж про програми Creative Europe («Креативна Європа») чи House of Europe («Дім Європи»). Програма Single Market («Єдиний ринок») для представників ККІ, яку впроваджує DG Growth, може стати ще одним напрямком роботи.

Ukraine Facility

- ЄС може допомогти українській владі **розширити розуміння людського капіталу**, щоб вона краще усвідомлювала роль ККІ у його зміцненні.
- **Культура повинна бути включена в операційні програми Ukraine Facility**. ЄС може провести переговори з українською владою, щоб забезпечити місце для ККІ на рівні операційних програм, розвитку навичок та освіти (особливо через інституції) шляхом впровадження цільових програм, розповсюдження сертифікатів і т.д.

Інші пріоритетні сфери діяльності

- **Диджиталізація та штучний інтелект відкривають нові можливості, а також піднімають питання** прав інтелектуальної власності. Існує потенціал для розширення співпраці між ЄС та Україною.
- Для українських ККІ важливо бути в **курсі переговорів по податковій системі** (враховуючи кількість представників сектору, які зареєстровані як приватні підприємці). В ЄС також прийнято [резолюцію](#) щодо умов праці працівників культури — для українського сектору ККІ важливо стежити за цим контекстом.
- Стале відновлення культурної спадщини може бути ще одним приводом для співпраці. **Також в Україні є мережа державних закладів культури, що складається з приблизно 33 000 установ:** музичні школи, опери, театри тощо. Їх слід враховувати при обговоренні питань інтеграції та співпраці.

12. УРОКИ, ЗАСВОЄНІ НА ОСНОВІ НАЯВНИХ МЕХАНІЗМІВ ПІДТРИМКИ

«Україна - це молодість Європи», Володимир Єрмоленко, український філософ та есеїст, президент Українського ПЕН-клубу.

У цьому розділі викладено основні спостереження та уроки, проявлені в рамках діючих програм підтримки та механізмів ККІ в Україні.

Назва проєкту	Основні спостереження та засвоєні уроки
<p>ZMINA: rebuilding</p> <p>Програма Міжнародного благодійного фонду «ІЗОЛЯЦІЯ» (Україна), що реалізується у співпраці з Trans Europe Halles (Швеція) та Malý Berlín (Словацьчина). У 2023-2025 роках програма має на меті надати 1,4 млн євро на підтримку українських митців та культурних організацій для створення та демонстрації робіт в Україні та інших країнах в рамках програми «Креативна Європа». С п і в ф і н а н с у є т ь с я програмою ЄС «Креативна Європа» в рамках спеціального проєкту на підтримку ККІ в Україні.</p>	<p>Кількість заявників. Основний пріоритет програми — вплив культури на розвиток громади. Обмеження права на участь організаціям, що існують не більше двох років з моменту реєстрації, обмежило доступ до деяких нових дуже активних ініціатив, що з'явилися з початком повномасштабного вторгнення. Необхідний гнучкий підхід до критеріїв відбору.</p> <p>Місцеві партнерства. Реалістичність вимоги до культурних інституцій подавати заявки у партнерстві з місцевою владою була сумнівною, оскільки культурним дієвцям на місцях було складно знайти обґрунтування для такої співпраці.</p> <p>Прифронтові регіони. Працювати з територіями, наближеними до лінії фронту, надзвичайно складно, оскільки виникають фінансові ризики, проблеми з безпекою та інші питання.</p> <p>Гнучкість. Потрібен більш гнучкий підхід до управління грантами та звітності («У нас були люди, які подавали звіти з окопів. У буквальному сенсі!»)</p> <p>Права інтелектуальної власності. Проблеми з авторськими правами виникають особливо тоді, коли йдеться про документування війни. Брак навичок і можливостей у сфері ПІВ серед дієвців культури створює певні труднощі.</p> <p>Потенціал. Розбудова потенціалу в рамках проєкту була досить успішною, проте подальші значні інвестиції у підвищення спроможності команд все ще необхідні, наприклад, розуміння понять інклюзії та сталості наразі відсутнє у практичній роботі на місцях.</p> <p>Правові обмеження. Внаслідок обмежень, пов'язаних з банківською політикою під час повномасштабного вторгнення, грошові перекази з України до європейських партнерів були і залишаються великою проблемою. Бюрократичне регулювання у цій сфері блокує безперешкодний потік фінансів і, відповідно, впливає на своєчасну реалізацію проєктів.</p>

[Culture Helps / Культура допомагає](#)

Проект є результатом співпраці між громадською організацією «Інша Освіта» (Україна) та zusa (Німеччина). У 2023-2025 роках проект надає грантову підтримку управлінцям та організаціям у сфері культури, які допомагають переміщеним особам інтегруватися в нові громади через культуру. Фінансується спільно з програмою ЄС "Креативна Європа" в рамках спеціального проекту на підтримку ККІ в Україні.

Кількість заявників. Надання невеликих грантів молодим організаціям виявилось дуже вдалою практикою. Надання грантів різного обсягу є ефективною практикою.

Попит. Наразі попит на гранти значно перевищує пропозицію, кількість заявок у 20 разів перевищує наявну кількість грантів. Цей факт чинить тиск і створює стрес для заявників.

Турбота про себе. Людям було важко звертатися за підтримкою для потреб власного психічного здоров'я (адже набагато легше думати про команду). Ті, хто піклується про інших, повинні піклуватися про себе.

Концепції проєктів. Повторне надання грантів важливе, оскільки дозволяє швидко реагувати, реалізовувати швидкі ініціативи, однак без рефлексії над тим, що було досягнуто (наприклад, відсутність критичного підходу до арт-терапії).

Потенціал. Стійкість і можливості організацій, що надають субгранти, також мають вирішальне значення. Бракує програм інституційної підтримки для великих представників сфери культури.

[UREHERIT](#)

Архітектори для спадщини в Україні: відтворення ідентичності та пам'яті — це трирічний проєкт для розвитку компетенції щодо охорони спадщини, відновлення культурно значущих планів і проєктів та розширення можливостей місцевих громад. Проєкт започатковує платформу для довгострокової співпраці між архітекторами, урбаністами, ландшафтними архітекторами та антикварами з України та інших європейських країн для захисту та розвитку природної і культурної спадщини як ресурсу для відновлення України.

Потенціал. Високий попит на підвищення спроможності (написання проєктів та підготовка звітності, нормативно-правові акти ЄС та України), вузьке коло потенційних грантоотримувачів у великих конкурсних відборах. Необхідні інформаційні сесії, послуги або консультації посередників (хабів НУО, муніципалітетів тощо).

Партнерство. Великий консорціум – це одночасно і виклик (координація), і можливість: інша культура роботи та підходи; різні аудиторії, різні типи експертизи, партнери стають ключовими контактними особами в країні.

Гнучкість. Середньо- та довгострокові періоди (3-5 років) на противагу нестабільній та мінливій ситуації.

Актуальність. Міжнародні протоколи (наприклад, для реагування на екстрені ситуації) часто не відповідають поточній ситуації в Україні (війна, що триває, інші нормативно-правові вимоги).

Вплив. Попит на успішні практики є надзвичайно високим, тому при розробці концепції необхідно завжди думати про те, як розширити вплив. Пілотний підхід з подальшим розширенням пріоритетних тем є доцільним.

<p>Співфінансується програмою ЄС "Креативна Європа" в рамках спеціального проєкту на підтримку ККІ в Україні.</p>	<p>Дослідження. Ретельне пристосування та локалізація підходів і методологій є обов'язковою умовою; Україна зараз є джерелом унікальної експертизи. Потрібні тематичні дослідження, вивчення та аналіз українського досвіду.</p> <p>Узгодження. Необхідна координація між різними донорами і проєктами, накопичення знань і висновків.</p>
<p>Новий європейський Баухауз (New European Bauhaus)</p> <p>New European Bauhaus beautiful sustainable together</p> <p>NEB — це екологічний, економічний і культурний проєкт, започаткований Європейською Комісією у 2020 році. NEB зосереджується на розбудові громад та застосуванні висхідних підходів для реалізації Європейського зеленого курсу шляхом популяризації красивих, сталих та інклюзивних місць, продуктів та послуг. Діяльність NEB в Україні тісно координується з колегами з робочої групи в Україні, DG NEAR, Представництвом ЄС в Україні та Угодою мерів – Схід.</p>	<p>Потенціал. Спостерігається розбіжність між навичками управління проєктами у малих та великих громадах. Існує також потреба у навчанні з використання партисипативних інструментів для залучення громадян, власної експертизи та підтримки в реалізації проєктів, допомоги у підготовці заявок на фінансування.</p> <p>Циркулярна економіка та енергоефективність. Відчувається брак людських ресурсів у сфері циркулярної економіки та потреба в нових профільних контактах з постачальниками технологій і допомоги/консультування з питань циркулярності. Крім того, є значний інтерес до проєктів щодо поводження з відходами.</p> <p>Гарантія якості. NEB в Україні має величезний потенціал у впровадженні муніципальних проєктів з найвищою якістю планування та реалізації. Якісний дизайн та естетика сприяють створенню кращих умов для психічного здоров'я, добробуту та інтеграції ВПО.</p>
<p>Фонд Erste (Erste Foundation)</p> <p>ERSTE Stiftung</p> <p>У 2023-2026 роках благодійний фонд Erste Bank реалізує заходи з розвитку потенціалу українських експертів та молодих фахівців, що мають на меті створити трансформаційний вплив на суспільство.</p>	<p>Робота з молоддю. Підготовка майбутніх поколінь молоді, яка має потенціал для участі у політичному, економічному, соціальному та культурному лідерстві в Україні, вдосконалює їхні навички у практичних аспектах демократичного процесу.</p> <p>Потенціал. Розвиток здібностей кандидатів брати участь у відкритому публічному діалозі та дебатах, а також залучення ЗМІ до цього процесу створює умови для посилення медіастійкості.</p> <p>Участь. Виховання поваги до цінностей участі, інклюзивності та вільного обміну думками сприяє становленню живого та динамічного громадянського суспільства.</p>

<p>Фонд «Культура солідарності» (The Culture of Solidarity Fund)</p> <p>Фонд «Культура солідарності» — це державно-філантропічне партнерство, засноване у 2020 році Європейським культурним фондом як інструмент швидкого реагування для підтримки транскордонних культурних ініціатив солідарності. Фонд «Культура солідарності» стрімко розпочав свою діяльність у березні 2022 року, щоб підтримати екстрені запити сектору культури в Україні.</p>	<p>Горизонт планування. Швидкість і мобільність є ключовими, а також витривалість і стійкість (ключовий елемент філантропії).</p> <p>Безперервність. Довготривалість роботи та присутності ЄКФ в Україні дозволила сформувати сталу спільноту партнерів та грантоотримувачів.</p> <p>Розмір грантів. Малі та середні гранти з чіткими та зрозумілими процедурами є вкрай важливими для подолання браку фінансування та нестабільності в культурному секторі, який сильно постраждав від війни.</p> <p>Комунікація. Європейська солідарність: важливою є не лише фінансова підтримка України.</p> <p>Географія. Необхідно підтримувати український культурний сектор як в Україні, так і за її межами.</p> <p>Синергія. Ще кращого результату можна досягти завдяки співпраці між донорами та українськими культурними дієвцями.</p> <p>Процес вступу до ЄС. Інтеграція України в ЄС через культуру має величезне значення: необхідні інвестиції у спільні ініціативи українських дієвців культури та їхніх колег з країн-членів ЄС.</p>
<p>«Дім Європи» (House of Europe)</p> <p>Програма, що фінансується Європейським Союзом, створена з метою підтримки професійного та творчого обміну між українцями та їхніми колегами в країнах ЄС.</p>	<p>Гнучкість. Нестабільна ситуація вимагає гнучкості та адаптивності.</p> <p>Потенціал. Українські інституції зіткнулися з критичним викликом — інституційна підтримка є вкрай необхідною.</p> <p>Горизонт планування. Фінансування проєктів потребує триваліших часових періодів.</p> <p>Попит. Попит на можливості програми величезний, як на грантове фінансування, так і на зміцнення потенціалу (в умовах відтоку мізків).</p> <p>Синергія. Культурний сектор тільки виграє від (ще більшої) синергії та горизонтальної співпраці</p>
<p>EU4Culture</p> <p>Проєкт фінансується Європейським союзом і триває з січня 2021 по грудень 2024 року. Він спрямований на</p>	<p>Гнучкість. Можливість адаптувати проєкт для України вже після повномасштабного вторгнення виявилася корисною: містам було надано можливість визначити свої пріоритети та розробити власний план дій.</p> <p>Партнерство. Розвиток співпраці між українськими містами на рівні муніципалітетів був корисним для всіх сторін.</p> <p>Контекст. Нове геополітичне становище України необхідно</p>

<p>підтримку культурного та креативного сектору з особливим акцентом на невеликі міста містечка в країнах Східного партнерства: Вірменія, Азербайджан, Білорусь, Грузія, Республіка Молдова та Україна.</p>	<p>враховувати при розробці проєкту для країн Східного партнерства. Необхідно провести глибокий аналіз локального контексту та законодавства.</p> <p>Управління. Місцевим командам у регіональних проєктах потрібно більше можливостей та автономії. Сприяння партнерству не тільки в регіоні, але й в ЄС;</p> <p>Потенціал. Слід враховувати рівень знань і досвіду всіх учасників, а також мовний бар'єр у країнах Східного партнерства.</p> <p>Попит. Зростає попит на можливості підтримки в Україні.</p>
<p>Мережа національних інститутів культури ЄС (EUNIC)</p> <p>Український кластер національних інститутів культури Європейського Союзу включає 13 членів EUNIC, а українські посольства та культурні центри в інших країнах світу є партнерами кількох інших кластерів EUNIC по всьому світу. Український інститут приєднався до мережі EUNIC у грудні 2022 року.</p>	<p>Безперервність. Постійний діалог з українськими партнерами є зрозумілою, природною умовою щоденної роботи в EUNIC. З точки зору рівня фінансування, бар'єри між внутрішнім і зовнішнім світом ЄС починають зникати, що сприяє повноцінному діалогу.</p> <p>Інтеграція. Членство Українського інституту в EUNIC означає, що в усіх фундаментальних напрямках його діяльності ми повинні враховувати українську перспективу.</p> <p>Партнерство. EUNIC охоплює більшу аудиторію, тому члени мережі, які мають офіси та представлені по всьому світу (інститути, посольства з культурними центрами), можуть бути об'єднані в невеликі хаби, кластери для співпраці. Український Інститут нині функціонує у Франції та Німеччині. Крім того, Міністерство закордонних справ створило групу, яка займається напрямком Африки, Латинської Америки та Азії. EUNIC пропонує вже організовані способи взаємодії для цих команд, навіть якщо вони перебувають за межами країни призначення. EUNIC також може відкрити дорогу до місцевих партнерів по всьому світу, налагоджуючи більше зв'язків між людьми через культуру, використовуючи власну інфраструктуру, до якої зараз інтегрована і Україна.</p>
<p>Європейська культурна угода для України (European Cultural Deal for Ukraine)</p> <p>#CulturalDealEU</p> <p>Спільна кампанія Culture Action Europe, Європейського культурного фонду та Europa Nostra за приєднання України до Європейської угоди щодо культури.</p>	<p>Пошук фінансування. Постійний тиск на всіх рівнях з боку громадянського суспільства у сфері культури може бути результативним: в рамках кампанії, що передбачає 2% коштів на культуру в національних програмах відновлення, які фінансуються ЄС, виділено близько 12 мільярдів євро.</p> <p>Адвокація. Фонди можуть ефективно використовувати фінансування та адвокацію: звернення до української влади та учасників переговорів щодо Плану відновлення з проханням включити культуру до Плану відновлення України.</p> <p>Наполегливість. Актуальні проблеми та виклики можна подолати, якщо сконцентруватися та бути рішучими.</p>

ЗАКЛЮЧНІ КОМЕНТАРІ

Без стійкості власне культурного сектору, внесок культурних інституцій у стійкість України неможливий. Підтримка політичних реформ, інвестиції в мережі та посередницькі організації, а також розбудова потенціалу ККІ мають вирішальне значення у забезпеченні існування незалежного сектору. На противагу проєктній підтримці, необхідна інституційна підтримка, яка дозволить забезпечити стійкість української культури у довгостроковій перспективі.

Потреби України у відновленні є надто масштабними, щоб їх можна було задовольнити лише коштом міжнародної допомоги. Українці переживають драматичні події, і без належних інвестицій у культуру, охорону здоров'я та освіту існує ризик втрати покоління, яке не буде залучене до майбутнього відновлення країни. Відновлювати повинні, насамперед, українці для українців. Завдяки підходу «будуймо у майбутнє» Україна має шанс стати повноцінним майданчиком для соціальних інновацій та добробуту, створеним на основі суб'єктності та гідності.

Захист європейських цінностей, взаємне пізнання культурних ідентичностей, поглиблення знань про деколонізацію, протистояння пропаганді та інформаційним атакам, турбота про людські життя (особливо тих, хто перебуває в полоні чи під окупацією), проєктування сталого майбутнього для всіх є основою культурних відносин між Україною та ЄС. Культурний та креативний сектор може допомогти подолати втому від України в Європі та за її межами.

Вже є низка проєктів, які демонструють взаємну корисність горизонтальної співпраці між Україною та ЄС протягом останніх двох років. Доступ до додаткових можливостей та мереж, а також спільна розробка та співкураторство ініціатив, пов'язаних з Україною, посилить не лише українських дієвців культури, але й європейську культурну та політичну арену. Безперервність, міжгалузевий підхід та сталість мають бути керівними принципами для сектору культури та креативних індустрій та всіх нових програм підтримки.

КОРИСНІ РЕСУРСИ

1. [Аналіз адаптації українського законодавства і системи державного управління у сфері культури до стандартів ЄС](#) — Відновлюємо Україну разом (2023)
2. [Європейська культурна угода для України](#) — Європейський культурний фонд, Culture Action Europe, Europa Nostra (2023)
3. [За межі зеленішої трави: стратегії відновлення українського культурного поля понад кордонами](#) — Український інститут (2023)
4. [Культурні практики та потреби для відновлення населення у деокупованих та прифронтових громадах](#) — Соціологічна група «Рейтинг», МКІП
5. [Картування українських дієвців культури та оцінка їхніх потреб](#) — Cultural Relations Platform (2022)
6. [Нові береги](#) — Центр сучасної культури у Дніпрі (2024)
7. [Підтримка мистецтва і культури України](#) — Європейський Союз (2024)
8. [План для Ukraine Facility](#) (2024-2027)
9. [Система DREAM](#) - Цифрова екосистема для підзвітного управління відновленням
10. [Третя швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення \(RDNA3\)](#) — Світовий Банк (2023)

ПОДЯКА

Авторки висловлюють щирю подяку:

- Cultural Relations Platform — Сані Ухтаті (Sana Ouchtati), Катерині Фіаскі (Caterina Fiaschi), Лаурі Арбелаес (Laura Arbelaez), Фу Лін Лоу (Fu Lin Low) та всій команді — за постійну підтримку та плідну співпрацю впродовж багатьох років;
- DG EAC — Катрін Магнант (Catherine Magnant), Моніці Уріан (Monica Urian), Віллі Коколо (Willy Kokolo) — за створення сміливого простору для втілення цього звіту в життя;
- Design4Ukraine, Центру сучасної культури у Дніпрі, ГО «Інша Освіта», Інституту стратегії культури, Фонду «Ізоляція», House of Europe, EU4Culture, Представництву ЄС в Україні, Music Export Ukraine, Читомо, Національній спілці театральних діячів, Українському Інституту — за активізацію та залучення їхніх спільнот для участі в онлайн-опитуванні в рамках проекту;
- Галині Григоренко — за залучення стейкхолдерів до участі;
- Музею коміксів у Брюсселі — за гостинне проведення воркшопу 7-8 березня 2024 року;
- Lanka.pro і «Заборона» — за кураторство мінівиставки та цифрового сторітелінгу українських коміксів під час воркшопу в Брюсселі;
- всім респондентам та учасникам і учасницям зустрічей з України та ЄС — за те, що вони інвестували час та ресурси у формування концепції життєстійкості та підтримки.

Авторство світлин: Валентина Ростовікова

ДОДАТОК: УЧАСНИКИ ТА УЧАСНИЦІ ЗУСТРІЧЕЙ

1. Зустріч 1. Синхронізація українських дівців культури (онлайн, січень 2024)

	Ім'я та прізвище	Організація
1	Альона Дмуховська	Music Export Ukraine
2	Анастасія Бондар	Міністерство культури та інформаційної політики України
3	Андрій Палаш	Центр сучасної культури у Дніпрі
4	Анна Карнаух	Lanka.pro
5	Анна Погрібна	Мистецький арсенал
6	Галина Григоренко	Open Opera Ukraine
7	Ірина Чужинова	Українська театральна платформа
8	Ірина Шутка	Інститут стратегії культури
9	Катерина Кравчук	Lanka.pro
10	Катерина Кулай	Одеський національний художній музей
11	Катерина Фіаскі (Caterina Fiaschi)	Cultural Relations Platform
12	Лаура Арбелаз (Laura Arbelaez)	Cultural Relations Platform
13	Луїза Мороз	Український центр культурних досліджень
14	Мирослава Вертюк	Музей Івана Гончара
15	Михайло Глибокий	Платформа культурних інновацій «Ізоляція»
16	Моніка Юріан (Urian Monica)	Генеральний директорат Європейської Комісії з питань освіти, молоді, спорту і культури
17	Наталія Іванова	ЄрміловЦентр
18	Оксана Бруй	Українська бібліотечна асоціація
19	Оксана Рейтер	Український культурний фонд
20	Оксана Хмельовська	Читомо
21	Олена Гончарук	Національний центр Олександра Довженка
22	Олена Підпригора	Бізнес-спільнота Board
23	Ольга Гончар	Музейний кризовий центр
24	Ольга Дятел	Інша освіта
25	Ольга Сагайдак	Український інститут
26	Ольга Степанченко	Rivne IT cluster
27	Сана Ухтаті (Sana Ouchtati)	Cultural Relations Platform
28	Тарас Шевченко	Міністерство культури та інформаційної політики України
29	Тетяна Олійник	Урбаністична коаліція Ro3kvit
30	Тетяна Пилипчук	Харківський літературний музей
31	Тетяна Родіонова	Translatorium
32	Тетяна Фіщук	Projector Institute
33	Юлія Гнат	ГО «Музей сучасного мистецтва»
34	Юлія Карташова	Docudays UA
35	Юлія Федів	Коаліція дівців культури
36	Юрій Марченко	Український інститут книги
37	Ярослав Белінський	Design4Ukraine

2. Зустріч 2. Як культурний сектор може взаємодіяти з іншими секторами в Україні задля підвищення стійкості та відновлення (онлайн, лютий 2024)

	Ім'я та прізвище	Організація
1	Анастасія Бондар	Міністерство культури та інформаційної політики України
2	Анна Карнаух	Lanka.pro
3	Анна Погрібна	Мистецький арсенал
4	Василь Косів	Львівська національна академія мистецтв
5	Віллі Коколо (Willy Kokolo)	Генеральний директорат Європейської Комісії з питань освіти, молоді, спорту і культури
6	Володимир Воробей	Агенція економічного розвитку PPV
7	Галина Григоренко	Open Opera Ukraine
8	Ганна Старостенко	КМДА
9	Дар'я Москалевич	EU4Culture
10	Ігор Савчак	Проект UCORD
11	Ірина Шутка	Інститут стратегії культури
12	Катерина Кравчук	Lanka.pro
13	Катерина Фіаскі (Caterina Fiaschi)	Cultural Relations Platform
14	Лаура Арбелаз (Laura Arbelaez)	Cultural Relations Platform
15	Луїза Мороз	Український центр культурних досліджень
16	Любов Майданик	Національний офіс інтелектуальної власності та інновацій
17	Микола Ульянов	Creative Europe Desk Ukraine
18	Мирослава Вертюк	Музей Івана Гончара
19	Михайло Глибокий	Платформа культурних інновацій «Ізоляція»
20	Моніка Юріан (Urian Monica)	Генеральний директорат Європейської Комісії з питань освіти, молоді, спорту і культури
21	Оксана Рейтер	Український культурний фонд
22	Олександр Вешелені	Вінницька міська рада
23	Олена Підпригора	Бізнес-спільнота Board
24	Ольга Дятел	Інша освіта
25	Ольга Сагайдак	Український Інститут
26	Ольга Степанченко	Rivne IT cluster
27	Сана Ухтаті (Sana Ouchtati)	Cultural Relations Platform
28	Світлана Таран	Київська школа економіки
29	Соломія Саврук	Промприлад.Реновація
30	Тетяна Олійник	Урбаністична коаліція Ro3kvit
31	Тетяна Фіщук	Projector Institute
32	Тетяна Чернишенко	Міністерство відновлення України
33	Франциска Сімон (Francisca Simon)	House of Europe («Дім Європи»)
34	Юлія Гнат	ГО «Музей сучасного мистецтва»
35	Юлія Федів	Коаліція дівців культури
36	Юрій Плосконос	Косівська міська рада
37	Ярослав Петраков	Проект «Відновлюємо Україну разом»

3. Зустріч 3. Воркшоп, присвячений підтримці сектору культури та креативних індустрій України (березень 2024, Брюссель)

	Ім'я та прізвище	Організація
1	Алехандро Раміло (Alejandro Ramilo)	Європейське виконавче агентство з освіти та культури
2	Аліса Кулій (Alisa Kulii)	Місія України при ЄС
3	Анастасія Бондар	Міністерство культури та інформаційної політики України
4	Анна Карнаух	Lanka.pro
5	Анна Погрібна	Мистецький арсенал
6	Арно Паскалі (Arnaud Pasquali)	Генеральний директорат Європейської Комісії з питань освіти, молоді, спорту і культури
7	Аса Річардсдоттір (Ása Richardsdóttir)	Міжнародна мережа сучасного перформативного мистецтва
8	Василіс Харалампідіс (Vassilis Charalampidis)	Європейська мережа креативних хабів (ECHN)
9	Василь Косів	Львівська національна академія мистецтв
10	Віллі Коколо (Willy Kokolo)	Генеральний директорат Європейської Комісії з питань освіти, молоді, спорту і культури
11	Віолейн Сільвестро Фон Камеке (Violaine Silvestro Von Kameke)	Європейський інвестиційний банк
12	Віргінія Віткене (Virginija Vitkienė)	Каунас — культурна столиця Європи 2022
13	Галина Григоренко	Open Opera Ukraine
14	Ганна Старостенко	КМДА
15	Генрієтт Борг Рейнгольд (Henriette Borg Reinholdt)	Данський Інститут
16	Георг Хойслер (Georg Häusler)	Генеральний директорат Європейської Комісії з питань освіти, молоді, спорту і культури
17	Гея Деніз (Gaia Danese)	Європейська служба зовнішніх справ
18	Дар'я Москалевич	EU4Culture
19	Ендрю Меннінг (Andrew Manning)	Мережа національних інститутів культури Європейського Союзу (EUNIC)
20	Ермінія Лаццара (Erminia Lazzara)	Генеральний директорат з питань регіональної та міської політики
21	Жиль Пелайо (Gilles Pelayo)	Європейське виконавче агентство з освіти та культури
22	Жулі Ерве (Julie Hervé)	Eurocities
23	Ізабель Шварц (Isabelle Schwarz)	Європейський культурний фонд
24	Ілона Демченко	House of Europe («Дім Європи»)
25	Ірина Шутка	Інститут стратегії культури
26	К'яра Деззі Бардескі (Chiara Dezzi Bardeschi)	ЮНЕСКО
27	Катерина Кравчук	Lanka.pro
28	Катерина Фіаскі (Caterina Fiaschi)	Cultural Relations Platform

3. Зустріч 3. Воркшоп, присвячений підтримці сектору культури та креативних індустрій України (березень 2024, Брюссель)

	Ім'я та прізвище	Організація
29	Кат.рін Магнант (Catherine Magnant)	Генеральний директорат Європейської Комісії з питань освіти, молоді, спорту і культури
30	Корінн Делеу (Corinne Deleu)	Генеральний директорат з питань сусідства і розширення
31	Крістіна Антоніу (Christina Antoniou)	Генеральний директорат з питань регіональної та міської політики
32	Ларс Еберт (Lars Ebert)	Culture Action Europe
33	Лаура Арбелаз (Laura Arbelaez)	Cultural Relations Platform
34	Лоран Бігарелла (Laurent Bigarella)	RESET!
35	Луїза Мороз	Український центр культурних досліджень
36	Любов Майданик	Національний офіс інтелектуальної власності та інновацій
36	Манон Дюверже	Restoring Ukraine Together project
37	(Manon Duverger)	Європейський фонд солідарності з українським кіно
38	Марія Сільвія Гатта (Maria Silvia Gatta)	Генеральний директорат з комунікаційних мереж, контенту і технологій
39	Мартіна Фрайолі (Martina Fraioli)	Європейська мережа культурних центрів
40	Мирослава Граусова	Об'єднаний дослідницький центр
41	Михайло Глибокий	Платформа культурних інновацій «Ізоляція»
42	Мілена Чорна	Підгрупа експертів ЄС з питань охорони культурної спадщини в Україні
43	Моніка Юріан (Urian Monica)	Генеральний директорат Європейської Комісії з питань освіти, молоді, спорту і культури
44	Оксана Рейтер	Український культурний фонд
45	Олена Підпригора	Бізнес-спільнота Board
46	Ольга Дятел	Інша освіта
47	Ольга Сагайдак	Український Інститут
48	П'єрлуїджі Сакко (Pierluigi Sacco)	Кафедра нейронауки, візуалізації та клінічних досліджень, Університет К'єті-Пескара
49	Пітер Полайнар (Peter Polajnar)	Генеральний директорат з питань сусідства і розширення
50	Сана Ухтаті (Sana Ouchtati)	Cultural Relations Platform
51	Соломія Саврук	Промприлад.Реновація
52	Тетяна Олійник	Урбаністична коаліція Ro3kvit
53	Тетяна Фіщук	Projector Institute
54	Тетяна Чернишенко	Міністерство відновлення України
55	Тетяна Шульга	Представництво ЄС в Україні

3. Зустріч 3. Воркшоп, присвячений підтримці сектору культури та креативних індустрій України (березень 2024, Брюссель)

	Ім'я та прізвище	Організація
56	Тіффані Фукума (Tiffany Fukuma)	Trans Europe Halles
57	Фернандо Фонсека (Fernando Fonseca)	Генеральний директорат з питань сусідства і розширення
58	Філіп Керн (Philippe Kern)	KEA European Affairs
59	Фолкер Ерхард (Volker Erhard)	Європейська служба зовнішніх справ
60	Фрейша Оріоль Маталонга (Freixa Oriol Matalonga)	ЮНЕСКО
61	Юлія Гнат	ГО «Музей сучасного мистецтва»
62	Юлія Федів	Коаліція дієвців культури
63	Яна Барінова	Фонд Erste
64	Яна Мюллер (Jana Mueller)	Служба інструментів зовнішньої політики ЄС
65	Ярослав Петраков	Проект «Відновлюємо Україну разом»

cultural relations PLATFORM

Платформа Культурних Зв'язків (CRP) - це проєкт, фінансований Інструментом Партнерства (Служба зовнішньополітичних інструментів Європейської Комісії), що стартував у квітні 2020 з метою підтримки міжнародних культурних зв'язків Європейського Союзу в рамках стратегії ЄС з міжнародних культурних відносин.

Платформа Культурних Зв'язків продовжує роботу попередньої Платформи культурної дипломатії (2016-2020). Вона пропонує оновлений підхід на основі спільних принципів та нові активності, що мають на меті просування та фасилітацію сталих культурних обмінів, заходів людина-до-людини, і процесів співтворчості між європейцями та мешканцями інших країн у всьому світі.

UNIVERSITÀ
DI SIENA 1240